

Zagadnienie rejestracji skrótu firmy¹

Słyszałem o nim w rodzinnym domu, lecz rozmawiałem z doktorem Markiem Zagrosikiem tylko raz. Od pierwszych słów zauważyłem, że jest rzeczowy, nie bawi się w „poprawności”, nie używa eufemizmów, mówi jak jest, ale życzliwie, przyjaźnie nawet wobec człowieka, którego nigdy dotąd nie widział. Wiedział, że od ponad roku kieruję Polską Misją Medyczną w Afganistanie. Wypytywał o moje obserwacje, z zaciekawieniem słuchał o transporcie karetka pogotowia z leżącego nad Morzem Arabskim Karaczi przez Pakistan do afgańskiego Mazar-e Sharif, nieodległego od granicy z nieistniejącym Związkiem Radzieckim. Byłem zaskoczony jego znawstwem topografii i aktualnej sytuacji w Afganistanie; nie spotkałem w Polsce osób niezajmujących się afgańskimi sprawami, które mogłyby mu w tym dorównać. Gdy dowiedział się, że moja praca wiąże się z wyposażaniem w sprzęt i szkoleniami w największym cywilnym szpitalu prowincji Balkh, powiedział: „Ach, to dobrze, to są teraz w Afganistanie najbezpieczniejsze strony!” Miał rację.

Bez wątplenia nie jest wadą art. 43⁵ § 4 zd. 2 k.c., że nakazuje odpowiednie stosowanie art. 43² § 2 k.c. do skrótów firm². Tyle, że ten ostatni przepis, przewidujący ujawnianie firmy we właściwym rejestrze³, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej,

¹ Zob. Ł. Zamojski, *Rejestracja spółek. Zagadnienia materialne i procesowe*, Warszawa 2008, s. 379-380; U. Promińska [w:] *Kodeks cywilny. Część ogólna. Komentarz*, Warszawa Kraków 2009, praca zbiorowa (red. M. Pyziak-Szafnicka), s. 421 i 439-440; M. Tarska, *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2009, s. 311. Nadto zob. Z. Gawlik, *Nazwa przedsiębiorcy jako element jego identyfikacji w obrocie [w:] Bezpieczeństwo i porządek publiczny – historia, teoria, praktyka. Konferencja naukowa, Hadle Szklarskie, 26 września 2003 r.*, Rzeszów 2003, praca zbiorowa (red. E. Ura), s. 141.

² Zob. np. A. Kidyba, *Kodeks spółek handlowych*, t. I *Komentarz do art. 1-300 K.S.H.*, Warszawa 2013, s. 161, 393, 455 i 528, zob. także s. 676; nadto zob. uzasad. wyr. SN z 9 V 2012 r., V CSK 258/11, Mon. Praw. nr 3/2013, s. 143, gdzie stwierdzenie, że zarówno „firmę, a w niej formę prawną osoby prawnej, jak i ewentualny skrót firmy przedsiębiorcy ma obowiązek ujawnić w rejestrze przedsiębiorców (art. 43² § 2 i art. 43⁵ § 4 zd. 2 KC, art. 38 pkt 1a i 1b KrRejSU)”, gdy art. 38 pkt 1 lit. a i pkt 1 lit. b UoKRS (w uzasadnieniu wyroku punkty tego artykułu zostały nieprawidłowo oznaczone) w ogóle nie przewidują wpisu skrótu firmy; por. komentarz do tego orzeczenia K. Rapała, *Prawidłowe oznaczenie remitenta weksla własnego*, s. 11, http://rkkw.pl/newsletter/newsletter_rkkw_2012_12.pdf oraz np. W. Popiołek [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz do artykułów 1-449*¹⁰, t. I, Warszawa 2011, praca zbiorowa (red. K. Pietrzykowski), s. 236; J. Szwaja [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych*, t. I *Przepisy ogólne. Spółki osobowe. Komentarz do artykułów 1-150*, Warszawa 2012, s. 420; R. Adamus, *W sprawie dopuszczalności skracania korpusu firmy spółki kapitałowej*, Rej. Nr 6/2012, s. 13; tenże, *Dopuszczalność skracania korpusu firmy spółki kapitałowej*, Pr.Sp. nr 9/2012, s. 50 oraz A. Kidyba, *Kodeks spółek handlowych*, t. II *Komentarz do art. 301-633 K.S.H.*, Warszawa 2013, s. 67-68. Por. np. brak jakiegokolwiek komentarza do tej regulacji P. Nazaruk [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2013, praca zbiorowa (red. J. Ciszewski), s. 98-100.

³ W świetle art. 43⁵ § 4 zd. 2 k.c. jest to oczywiste, stąd zastanawia sformułowanie A. Janiaka, że jeżeli „osoba prawna podlega obowiązowi wpisu do rejestru przedsiębiorców, to warunkiem posługiwania się

znajduje swą aplikację, gdy chodzi o rejestrację firm, także, czy nawet przede wszystkim w UoKRS, ale nie ma w niej żadnego postanowienia, z którego można byłoby wywieść dopuszczalność rejestrowania skrótów firm (zob. jej art. 38 pkt 1 lit. a, pkt 4a lit. a, por. także art. 34 ust. 1 pkt 1⁴ oraz art. 35 pkt 2, nadto zob. art. 4 ust. 4b pkt 1 oraz art. 22a ust. 1 pkt 1⁵; także CEIDG nie przewiduje możliwości wpisu skrótu firmy⁶). To trudne do przecenienia stwierdzenie zważywszy, że „nie jest dopuszczalne zamieszczanie

w obrocie skrótem firmy zamiast firmą w pełnym brzmieniu jest, m o i m z d a n i e m [podkr. P.Z.], ujawnienie w rejestrze nie tylko pełnego brzmienia firmy, ale także ustalonego jej skrótu” ([w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I *Część ogólna*, Warszawa 2009, praca zbiorowa (red. A. Kidyba), s. 222; tenże [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz LEX*, t. I *Część ogólna*, Warszawa 2012, praca zbiorowa (red. A. Kidyba), s. 240-241, gdzie, na ostatniej wskazanej stronie, mowa i o tym, że „art. 43⁵ § 4 k.c. dotyczy jedynie skrótu firmy oficjalnie przyjętego i ujawnionego w rejestrze”, z pominięciem oczywistej konstatacji, że ujawnienie takie nie jest możliwe; por. tamże s. 226 i 245); zob. także W. Popiołek [w:] *op.cit.*, s. 236 (przedsiębiorca «zawsze może używać skrótu [...], byleby w odpowiednim rejestrze ujawniona została zarówno firma, jak i jej skrót [...])»

⁴ «Powstaje [...] pytanie czy pojęcie firmy użyte w art. 34 ust. 1 pkt 1 ustawy o KRS pozwala także na posługiwanie się w pismach związanych z działalnością podmiotu rejestrowego, a skierowanych do innych osób skrótem firmy. Pomimo że analiza językowa przepisu daje negatywną odpowiedź, w szerszym spektrum, patrząc przez pryzmat regulacji Kodeksu cywilnego, należy opowiedzieć się za taką możliwością. Firma może być użyta w skrócie, jeśli jest on dopuszczalny [...]. Zgodnie z regulacją Kodeksu cywilnego skrót może polegać na dozwolonym skróceniu członu wskazującego na formę prawną bądź innych składników firmy. W każdym jednak razie skrót nie może prowadzić do „rozmycia” tożsamości przedsiębiorcy, a więc powinien być jednoznacznie kojarzony z pełną firmą przez przeciętnego uczestnika obrotu gospodarczego» (Ł. Zamojski, *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2009, s. 239-240).

⁵ Tak też E. Norek, *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*, Warszawa 2001, s. 25; E. Marszałkowska-Krześ, *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz. Akty wykonawcze, Polska Klasyfikacja Działalności*, Warszawa 2001, s. 57-58. Jak zauważa Ł. Zamojski: „Zatem z mocy art. 38 pkt 1 lit. a ustawy o KRS, nakazującego literalnie ujawnić tylko pełną firmę, nie ma obecnie prawnej i technicznej możliwości wpisu skrótu firmy. Należy uznać, że regulacja komentowanego przepisu to przepis szczególnie w rozumieniu art. 43² § 2 k.c., który stanowi inaczej [...]” (*Ustawa...*, s. 260). Odnosząc się do UoKRS oraz poprzednio obowiązującego rozporządzenia doń wykonawczego Ł. Zamojski stwierdzał już wcześniej, że „nie wprowadzają możliwości ujawnienia w nim skrótu firmy” (*Rejestracja...*, s. 214, zob. też s. 215). Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na paradoksalne konsekwencje postanowienia zawartego w art. 45 ust. 1 UoKRS, zgodnie z którym wpisów «w dziale 1 rejestru przedsiębiorców, o których mowa w art. 38 pkt 1 lit. a, dotyczących dodania do firmy oznaczenia „w upadłości likwidacyjnej” albo „w upadłości układowej” [...] dokonuje się z urzędu». Wynika także stąd, że takich wpisów oznaczenia „w upadłości likwidacyjnej” albo „w upadłości układowej” nie dokonuje się w odniesieniu do skrótów firm.

⁶ Zob. art. 25 ust. 1 UoSDG (wpisowi „do CEIDG podlegają: 1) firma przedsiębiorcy oraz jego numer PESEL, o ile taki posiada [...]”), nadto zob. w tej ustawie ust. 2 tego artykułu, także art. 27 ust. 2, 3 i 4, art. 27 ust. 2 pkt 1, ust. 3, 4, art. 32, art. 37 ust. 1 pkt 1, ust. 4, art. 38 ust. 2, 4 i art. 39 ust. 1, 2. Zob. również art. 10 ust. 4 pkt 1, art. 20 ust. 1 pkt 1, art. 21 pkt 1, art. 49 ust. 1 pkt 1 oraz art. 53 ust. 5 pkt 1 UoSDG. Por. przepisy, które dotyczą tylko firmy, pomijając jej skrót, ze zrozumiiałych, identyfikacyjnych powodów, np. art. 204a ust. 6 pkt 6 i art. 204g ust. 2 pkt 1 ustawy z 28 VIII 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz.U. z 2010 r. Nr 34, poz. 189 ze zm.), art. 70 ust. 1b pkt 5 i art. 85 ust. 4 pkt 5 ustawy z 6 IX 2001 r. o transporcie drogowym (Dz.U. z 2012 r., poz. 1265 ze zm.), art. 35 ust. 4 pkt 5 ustawy z 18 IX 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. z 2013 r., poz. 262), art. 25o ust. 2 pkt 5 ustawy z 28 III 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 16, poz. 94 ze zm.), art. 208c ust. 2 pkt 5 ustawy z 22 V 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 2010 r. Nr 11, poz. 66 ze zm.), art. 19b ust. 2 pkt 5 i art. 35b ust. 2 pkt 5 ustawy z 22 V 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. U. Nr 124, poz. 1154 ze zm.), art. 10 ust. 3 pkt 5 ustawy z 7 VII 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 150, poz. 1249 ze zm.), art. 35a ust. 1 pkt 1 w ustawy z 29 VII 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. Nr 183, poz. 1537 ze zm.) oraz art. 16 ust. 2 pkt 5 ustawy z 25 VIII 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. Nr 169, poz. 1200 ze zm.).

w Krajowym Rejestrze Sądowym danych, których obowiązek zamieszczenia nie wynika z [...]” ustawy o KRS i rozporządzenia doń wykonawczego.⁷

Warto w tym miejscu zauważyć, że ogólniejsze zagadnienia wpisów niedopuszczalnych odnaleźć można także w dawnym polskim orzecznictwie i piśmiennictwie prawniczym. W sprawie rozpatrywanej i rozstrzygniętej przez SA w Warszawie 27 III i 3 IV 1924 r., krytycznie oceniając odmienny pogląd SO w Warszawie stwierdzono, że art. 37 pkt 8 rozporządzenia wykonawczego z 22 IV 1919 r. do dekretu o Rejestrze Handlowym pozwala na wpis w rubryce „uwagi” wszelkich wzmianek „o szczegółach działalności rejestrowanej firmy [czyli, jakbyśmy to powinni powiedzieć dzisiaj: przedsiębiorcy – uw. P.Z.], które w innych rubrykach rejestru nie mogą być wpisane, a jednak dla trzecich osób, wchodzących z daną firmą w stosunki, są tak ważne, że ujawnienie ich zgodnie z celem rejestru handlowego jest wskazane [...]”⁸.

Stanowisko to podważył H. W. Kon wskazując, że „nasze prawo rejestrowe jest pod względem danych, ulegających zarejestrowaniu zupełnie ściśle i w art. 2 dekr. o R. H. nie przykładowo, a wyczerpująco kwalifikuje, co powinno być zarejestrowane”, nadto podnosząc, że stanowisko „sądu apelacyjnego wywołane zostało tą zasadniczą błędną przesłanką, że rejestr handlowy jest powołany do ujawniania wszelkich danych, które z tego czy innego względu są ważne dla osób trzecich” i konkludując: a «zatem wedle rozporządzenia w rubryce „uwagi” mogą być pomieszczone tylko wpisy czy wykreślenia z urzędu i zameldowane spory, dotyczące wpisów już dokonanych»⁹. Odnosząc się do tego sporu A. Chełmoński stwierdził: „Ze swej strony całkowicie podzielamy wnioski, do których doszedł Kon”, obszernie swą lapidarną konstatację uzasadniając¹⁰. Zdaniem P. Suskiego, który kilkadziesiąt lat potem podzielił stanowiska H. W. Kona i A. Chełmońskiego, dozwolenie „na wpisywanie do rejestru innych danych [...] osłabiałoby (jeżeli wręcz nie wyłączałoby) zasadę wiarygodności rejestru”¹¹, przy czym dodał on, że pogląd ten znalazł odzwierciedlenie w art. 14 k.h., co m. zd. nie znajdowało uzasadnienia we wskazanym przepisie tego kodeksu.

⁷ L. Ciulkin [w:] L. Ciulkin, A. Jakubecki, N. Kowal, *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2002, s. 122.

⁸ Decyzja z 27 III i 3 IV 1924 r., nr sp. Inc. 2/24 S. I, GSW nr 22/1924, s. 328. Zob. wskazany art. 37 pkt 8 rozporządzenia z 22 IV 1919 r. Ministra Sprawiedliwości o rejestrze handlowym (Dziennik Praw Nr 37, poz. 279), zgodnie z którym dział „A składa się z 8 rubryk (obacz wzór). Do poszczególnych rubryk wciąga się następujące dane [...] 8) do ósmej – uwagi. Do tejsze rubryki wpisywać należy na podstawie decyzji sądu procesowego dane o wszczęciu sporów, dotyczących wpisów” (por. nadto art. 2 zd. 1).

⁹ Rubryka „uwagi” w rejestrze handlowym, GSW nr 29/1924, s. 438.

¹⁰ *Rejestr handlowy na tle dekretu z dnia 7 lutego 1919 r.*, Wilno 1929, s. 65-68; zob. tamże, na s. 68 w przyp. 3 piśmiennictwo, nadto nawiązanie do stanowiska, iż „treść rejestru handlowego jest w ustawie handlowej wyczerpująco unormowana, wpisane może być jedynie to, co ustawa nakazuje” (A. Doliński, A. Górski, *Zarys prawa handlowego*, t. I *Nauki ogólne i prawo osobowe*, Lwów 1912, s. 143), z uwagą iż jednakże, „jak stwierdzają ci autorzy, wyjątek od tej zasady stanowi wpisywanie przedmiotu przedsiębiorstwa, o czym ustawa nie wspomina, lecz praktyka na to pozwala, a rozporządzenie ministerjalne z 10 grudnia 1901 r. nawet zaleca czynienie tych wpisów”, co A. Chełmoński opatruje komentarzem: „Zdaniem naszym, należy uważać, iż taka praktyka stoi w sprzeczności z ustawą”.

¹¹ *Rejestry sądowe spółek handlowych, spółdzielni, przedsiębiorstw państwowych*, Warszawa 1994, s. 61.

Jeśli by jednak przyjąć, do czego się przychyliam, pogląd, który wyraziła m.in. E. Marszałkowska-Krzesz, że „dane niedopuszczalne to takie, które nie są przewidziane przez obowiązujące przepisy prawa, pozwalające na wpisanie do rejestru jedynie ściśle oznaczonych okoliczności”¹², to przecież – w świetle art. 43⁵ § 4 zd. 2 k.c. – wpisu (ujawnienia) skrótu firmy w KRS nie sposób uznać za niedopuszczalny, przeciwnie: jest on nakazany, choć nie znajdowało to i nie znajduje dotąd, chyba jednak koniecznego, bez wątpienia wskazanego, odzwierciedlenia zarówno w ustawie o KRS, jak i w rozporządzeniu doń wykonawczym, zarówno poprzednim¹³, jak i w obecnie obowiązującym¹⁴. I oczywiście nie znajduje takiego odzwierciedlenia w UoSDG.

¹² *Wpisy w rejestrze przedsiębiorców dotyczące spółek handlowych*, Warszawa 2004, s. 138, zob. także tamże, na s. 125 uwagi o pojęciu „danych niedopuszczalnych” oraz s. 134-137 i powołane tam piśmiennictwo. Na s. 135 warta przytoczenia definicja: „Danymi niedopuszczalnymi” będą zarówno te, których w ogóle nie zamieszcza się w rejestrze określonego podmiotu albo które nie podlegają ujawnieniu w rejestrze określonego podmiotu, jak i dane niedopuszczalne ze względu na ich treść [...]», z kolei na s. 138 bardziej ogólna konstatacja: „Najbardziej uprawniona wydaje się teza, że dane niedopuszczalne to takie, które nie są przewidziane przez obowiązujące przepisy prawa, pozwalające na wpisanie do rejestru jedynie ściśle oznaczonych okoliczności”. W innym miejscu autorka ta pisała wcześniej: „Danymi niedopuszczalnymi” będą zarówno te, których w ogóle nie dokonuje się w rejestrze określonego podmiotu albo które nie podlegają ujawnieniu w rejestrze określonego podmiotu [...]» (*Ustawa...*, s. 21) i taki pogląd zdecydowanie przemawiałby przeciw dopuszczalności ujawnienia w KRS skrótu firmy. Niezbyt czytelną definicję przedstawia Ł. Zamojski: „Niedopuszczalność danych należy rozumieć jako ich sprzeczność z obowiązującymi przepisami prawa” (*Ustawa...*, s. 71, zob. obszernie na s. 70 i n.). Zob. także Ł. Zamojski, *Rejestracja...*, s. 124 i n.; K. Sznajder, J. Zralek, *Zmiana wpisów w Krajowym Rejestrze Sądowym w związku z wadliwością uchwał wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością [w:] Prawo handlowe XXI wieku. Czas stabilizacji, ewolucji czy rewolucji. Księga jubileuszowa Profesora Józefa Okolskiego*, Warszawa 2010, praca zbiorowa (red. M. Modrzejewska), s. 1081-1082; K. Markiewicz, *Wpis z urzędu w Krajowym Rejestrze Sądowym na podstawie ponownej kontroli dokumentów przez sąd rejestrowy*, Polski Proces Cywilny nr 1/2011, s. 111 i n. O niedopuszczalności uwzględniania na gruncie rozporządzenia o rejestrze handlowym wniosku o rejestrowanie skróconych firm, odmiennym stanowisku orzecznictwa i wyrażanym w piśmiennictwie oraz o jego akceptacji pisze K. Golać, *Skracanie nazw [w:] K. Golać, R. Golać, Oznaczenia indywidualizujące przedsiębiorców*, Warszawa 1998, s. 62, 75 i n. O braku podstawy w ustawie o KRS oraz w poprzednio obowiązującym rozporządzeniu doń wykonawczym do dokonywania wpisu skróconych wersji firm zob. także S. Sołtys, *Nazwy handlowe i ich ochrona w prawie polskim*, Zakamycze 2003, s. 129; K. Kopczewska, R. L. Kwaśnicki, *Autonomia woli w kształtowaniu firmy spółek kapitałowych*, Mon. Praw. nr 9/2003, s. 398; Ł. Zamojski, *Działalność gospodarcza osób fizycznych*, Gl. nr 4/2004, s. 7; nadto por. J. Szwaja [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, J. Szwaja, *Kodeks handlowy. Komentarz*, t. I, Warszawa 1997, s. 268; D. Paszukiewicz-Garstka, „Wpis niedopuszczalny” – wpisem nie przewidzianym przez prawo czy wpisem dokonany na podstawie niedopuszczalnych aktów prawnych, Prz. Sąd. nr 5/2000, s. 28 i n.; M. Wrzolek-Romańczuk, „Wpis niedopuszczalny” w Krajowym Rejestrze Sądowym, PPH nr 4/2002, s. 3; T. Stawiecki, *Rejestry publiczne. Funkcje instytucji*, Warszawa 2005, s. 77 i n. oraz 281 i n.; R. Sowiński, *Rejestry i Ewidencje działalności gospodarczej i przedsiębiorców*, Wrocław 2007, s. 145 i 145-146 przyp. 427; Ł. Zamojski, *Wykreślenie danych niedopuszczalnych z Krajowego Rejestru Sądowego*, MPH nr 2/2011, s. 53-55. Zob. nadto § 30 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 1 VII 1934 r. wydanego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, a nadto, co do §§ 5, 8, 55, 62, 65-69 i 77 w porozumieniu z Ministrem Skarbu, a co do §§ 60 i 64 w porozumieniu z Ministrem Komunikacji oraz Pocht i Telegrafów o rejestrze handlowym (Dz.U. Nr 59, poz. 511 ze zm.).

¹³ Zob. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 21 XII 2000 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach (Dz. U. Nr 117, poz. 1237 ze zm.).

¹⁴ Zob. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 30 XI 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach (Dz.U. Nr 273, poz. 1616 ze zm.). Por. obserwacje M. Tarskiej, iż «możliwe jest uznanie, że „dane niedopuszczalne”, o których mowa w art. 12 ust. 3 u.KRS są to dane, których umieszczenie nie

O składanych do 1996 r. wnioskach o wpisanie do rejestru handlowego skróconej wersji firmy mimo braku stosownej podstawy prawnej, zgodnie jednak ze stanowiskiem wyrażanym w orzecznictwie, pisał – podkreślając dopuszczalność takiego rejestrowania *de lege lata* – J. P. Naworski¹⁵. Argumentacja, którą przedstawił, choć zasadna co do intencji, miała jednak prawo budzić nie tylko wówczas zasadnicze wątpliwości normatywne. Autor ten uważał bowiem, że dopuszczalność rejestrowania skrótu firmy wynika stąd, że uproszczona, skrócona firma, to nie jest „inna firma, lecz ta sama, tylko w wersji skróconej”¹⁶. Ale chyba zdawał sobie sprawę z oględnie mówiąc kontrowersyjności tej interpretacji, jeśli potem dodawał, że «*de lege ferenda* byłoby wskazane uregulowanie tej kwestii poprzez wprowadzenie do kodeksu handlowego w dziale III księgi pierwszej przepisu umożliwiającego zarejestrowanie oprócz pełnej również skróconej wersji firmy. Do pomyślenia jest również dodanie w § 61 pkt 2 rozporządzenia o rejestrze handlowym po wyrazie „firmę” oddzielonego nawiasem wyrazu „jej skrót” lub „jej skróconą wersję”»¹⁷.

Dodać można, że rozważając brak w UoKRS oraz w poprzednim rozporządzeniu doń wykonawczym podstawy prawnej do ujawniania w rejestrze skrótów firm Ł. Zamojski nie wykluczał, że zwrot „chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej” (art. 43² § 2 k.c.) może być w związku z art. 43⁵ § 4 zd. 2 k.c. podstawą do przyjęcia zakazu ujawniania w rejestrze skrótu firmy, albowiem wspomniane unormowania prawa rejestrowego przewidują tylko ujawnianie firmy, nie odnosząc się w ogóle do ujawniania jej skrótu¹⁸.

zostało przewidziane w określonych działach, rubrykach rejestru etc. przez przepisy u.KRS, rozporządzeń wykonawczych do u.KRS ani ustaw szczególnych. Są to zatem dane niedopuszczalne, bo nie przewidziane w [...] przepisach prawa» (*Dane niedopuszczalne w Krajowym Rejestrze Sądowym*, PUG nr 5/2008, s. 22). Jak wiadomo, w odniesieniu do kwestii rejestrowania skrótu nie sposób przyjąć, że wpis takiego skrótu nie jest przewidziany w żadnym przepisie prawa, choć nie jest przewidziany tam, gdzie także przewidziany być powinien. Nadto zob. J. J. Sitko, *Firma i jej ochrona*, Warszawa 2009, s. 279. Dodać warto, że w uchylonym (zob. art. 66 pkt 2 UPWUoSDG) art. 7b ust. 2 ustawy z 19 XI 1999 r. Prawo działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.) mowa była o tym, że „zgłoszenie o dokonaniu wpisu do ewidencji działalności gospodarczej powinno zawierać: 1) oznaczenie przedsiębiorcy [...]”, tj. firmy przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną (por. art. 7 ust. 2 tej ustawy), ale nie dostrzegam w tym sformułowaniu przeszkód, aby był to, prócz firmy, także skrót firmy, gdybyśmy uznali, za czym się opowiadam, dopuszczalność skracania także firmy przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną.

¹⁵ *Problematyka skracania firmy spółek kapitałowych* (I), PPH nr 3/1996, s. 15-17 oraz tenże, *Problematyka skracania firm spółek kapitałowych* (II), PPH nr 4/1996, s. 15-16, 18 i 20.

¹⁶ *Problematyka skracania firm spółek kapitałowych* (II)..., s. 16.

¹⁷ *Problematyka skracania firm spółek kapitałowych* (II)..., s. 20. Jego polemikę z m.in. moim poglądem podnoszącym brak możliwości nakazanego rejestrowania skrótu firmy, kwestionującą zasadność paremii *clara non sunt interpretanda* i opowiadającą się za współczesną ideą wyrażoną we frazie *omnia sunt interpretanda* oraz podnoszącą rzekomą, *in casu*, zawodność *argumentum a contrario* zob. J. P. Naworski [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł I. Przepisy ogólne. Tytuł II. Spółki osobowe*, t. 1, Warszawa 2011, praca zbiorowa (red. T. Siemiątkowski i R. Potrzebszczak), s. 486 i 487. Zdaniem tego autora przepis ten jest wyczerpujący, zaś do „rejestru zostaje [...] wpisana wyłącznie firma i nic ponadto, z tym że w dwóch wersjach: pełnej i skróconej” ([w:] *Kodeks*..., s. 486-487). Przy czym J. P. Naworski dodaje, że art. 43⁵ § 4 zd. 1 k.c. dotyczy także spółek osobowych, a przyjęta interpretacja art. 43⁵ § 4 k.c., zarówno jego zd. 1, jak i zd. 2 nie oznacza jednak „aprobaty dla redakcji obu zawartych w nim norm prawnych [...]” ([w:] *Kodeks*..., s. 487). Zaakceptował mój pogląd Ł. Zamojski, *Rejestracja*..., s. 195, w szczególności przyp. 146.

¹⁸ Zob. jego, *Firma w postępowaniu rejestrowym* (cz. I), Pr. Sp. nr 1/2006, s. 42. Por. pogląd, że nawet „w sytuacji, gdy przepis szczególny nakazuje zgłoszenie określonych danych sądowi rejestrowemu lub wpisanie ich do Rejestru, natomiast ustawa o KRS nie przewiduje możliwości ujawnienia takich danych

Taka interpretacja zmierzałaby jednak do paradoksalnego wniosku, iż jedna ustawa (k.c.) nakazuje ujawniać skrót firmy, gdy druga ustawa (o KRS) zakazuje jego ujawniania. A przecież ten oczywisty brak w przepisach prawa rejestrowego¹⁹ jest tylko rażącym niedostatkim i dziwić się jedynie można, jak długo trzeba czekać, aby bez większego trudu i mimo tylu już okazji niedostatek ten wreszcie naprawić²⁰.

Nawet nowelizacja ustawy o KRS zawarta w art. 23 pkt 4 UPWUoSDG, która weszła w życie z początkiem roku 2007, ani jakakolwiek z późniejszych nowelizacji UoKRS nie przewidywały dopuszczalności wpisu skrótu firmy albo skrótu innej nazwy. Takiej możliwości nie przewiduje zresztą żadna z ustaw uchwalonych podczas prac Sejmu IV kadencji, ani później, do chwili, w której nadają temu artykułowi ostateczny kształt²¹. Nic dziwnego, że tak samo wygląda to na gruncie przepisów rozporządzenia

w Rejestrze (nie przewiduje takiej możliwości również system informatyczny), sąd rejestrowy odmówi wpisu tych danych do Rejestru, ujawniając je poprzez złożenie dokumentów, z których wynikają, do akt rejestrowych w oparciu o przepis art. 9 ust. 2 ustawy o KRS. Jeżeli więc zaistnieje niezgodność ustawy o KRS z innymi przepisami szczególnymi co do danych podlegających wpisowi do Rejestru, zastosowanie będą miały przepisy o KRS” (A. Malmuk-Cieplak, *Wpis niedopuszczalny*, Rej. nr 4/2005, s. 100). O roli sądu rejestrowego w związku z wpisem niedopuszczalnym zob. także L. Miroszewski, którego pogląd wyrażony w referacie na temat wpisu niedopuszczalnego wygłoszonego podczas szkolenia referendarzy sądowych zorganizowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości w Świnoujściu 7-10 listopada 2005 r., przywołuje Ł. Zamojski, *Rejestracja...*, s. 132 przy. 57.

¹⁹ Odnosząc się do art. 43² § 2 k.c. J. Szwaia zauważa, że odmiennych przepisów, które nie nakazywałyby ujawniania skrótu firmy w rejestrze, brak, zob. J. Szwaia [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaia, *Kodeks spółek handlowych, t. IV Łączenie, podział i przekształcanie spółek. Przepisy karne. Komentarz do artykułów 491-633*, Warszawa 2012, s. 420.

²⁰ Warto zatrzymać się tu przy powtarzanej i w innym miejscu konstatacji Ł. Zamojskiego, który wskazuje, że nieujawnianie skrótu firmy w rejestrze znajduje podstawę w tym, że zarówno UoKRS, jak i rozporządzenie doń wykonawcze (autor stwierdzał to, gdy obowiązywało poprzednie rozporządzenie wykonawcze, ale jego obserwacje nie zdezaktualizowały się do dziś), nie przewidują dopuszczalności rejestrowania tych skrótów (*Kilka uwag o firmie przedsiębiorcy*, Pr. Sp. nr 7-8/2006, s. 52). Tyle, że ów brak traktuje on jako aplikację możliwości przewidzianej w art. 43² § 2 k.c. w zw. z art. 43⁵ § 4 zd. 2 k.c. stanowiącej podstawę nierejestrowania skrótu firmy, gdy „przepisy odrębne stanowią inaczej”, choć dodaje też, że nie rozważał wcześniej „oceny tego stanu, tylko [...]” stwierdzał „fakt wynikający wprost z przepisów”. Otóż, nie kwestionując generalnie powagi argumentu „z milczenia” ustawodawcy nie można przecież wykluczyć, co powtarzając sobie z naciskiem podkreślał, że *in casu*, zarówno w UoKRS, jak i w przepisach do niej wykonawczych po prostu zapomniano przewidzieć konieczność rejestrowania skrótu firmy.

²¹ Ten brak starań o sformułowanie szczegółowej podstawy do rejestrowania skrótów firm ma prawo dziwić tym bardziej, że gdzie indziej rejestrowanie (ewidencjonowanie) skrótów w istocie firm (choć mowa tam była dawniej o nazwach przedsiębiorstwa) i innych nazw, polskie prawo znało i zna. W § 3 uchylonego zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z 23 X 1982 r. w sprawie prowadzenia rejestru przedsiębiorstw zagranicznych (M.P. Nr 26, poz. 238) stwierdzano, że „księga rejestrowa przedsiębiorstwa zagranicznego składa się z rubryk, do których wpisuje się: [...] 2) pełną i skróconą nazwę przedsiębiorstwa [...]”, natomiast w § 3 ust. 2 pkt 2 również nieobowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów z 10 XII 1992 r. w sprawie prowadzenia rejestru przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 96, poz. 473 ze zm.) znajdowało się postanowienie, zgodnie z którym do działu pierwszego „Oznaczenie przedsiębiorstwa” księgi rejestrowej przedsiębiorstw państwowych „wpisuje się w odrębnych rubrykach: [...] 2) pełną i skróconą nazwę przedsiębiorstwa [...]”. W art. 14 ust. 4 pkt 2 ustawy z 5 VII 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz.U. z 2011 r., Nr 41, poz. 213), dotyczącym wpisu do rejestru osób prawnych uprawnionych do wykonywania doradztwa podatkowego postanowiono, że wpis „do rejestru zawiera następujące dane: [...] pełną i skróconą firmę (nazwę) osoby prawnej [...]” (por. art. 14 ust. 3 pkt 1 tej ustawy, zgodnie z którym wniosek osoby prawnej o dokonanie takiego „wpisu do rejestru zawiera: [...] pełną i skróconą firmę (nazwę) osoby prawnej [...]). W ustawie z 13 X 1995 r.o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (Dz.U. z 2012 r., poz. 1314) art. 5 ust. 3 stwierdza, że „zgłoszenie identyfikacyjne podatników niebędących osobami

Ministra Sprawiedliwości z 30 XI 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach²².

fizycznymi zawiera w szczególności pełną i skróconą nazwę (firmę) [...]” (zob. także załączniki nr 2, 6 i 7 do uchylonego już rozporządzenia Ministra Finansów z 14 XI 2003 r. w sprawie wzorów formularzy zgłoszeń identyfikacyjnych – Dz.U. Nr 202, poz. 1959 ze zm. oraz załączniki nr 1, 2, 6 i 7 do również uchylonego rozporządzenia Ministra Finansów z 29 IX 2009 r. w sprawie wzorów formularzy zgłoszeń identyfikacyjnych – Dz.U. Nr 161, poz. 1282 ze zm., por. tamże załączniki nr 3-5; por. załączniki nr 1 i 6 do rozporządzenia Ministra Finansów z 27 XII 2011 r. w sprawie wzorów formularzy zgłoszeń identyfikacyjnych i zgłoszeń aktualizacyjnych – Dz.U. nr 298, poz. 1765 ze zm., por. tamże załączniki nr 2, 4, 5 i 7). Zob. też przewidujące wpis skrótu firmy pkt I pkt 2 wzoru kwestionariusza przedsiębiorstwa państwowego przeznaczonego do komercjalizacji, stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z 4 II 1997 r. w sprawie określenia wzoru kwestionariusza przedsiębiorstwa państwowego przeznaczonego do komercjalizacji oraz wykazu dokumentów niezbędnych do sporządzenia aktu komercjalizacji (Dz.U. Nr 22, poz. 114 ze zm.) oraz w szczególności pkt 1 wzoru zawiadomienia, dotyczącego papierów wartościowych będących przedmiotem oferty publicznej, na podstawie którego Komisja Nadzoru Finansowego dokonuje wpisu do ewidencji, stanowiącego załącznik nr 1 i pkt 1 wzoru zawiadomienia, dotyczącego papierów wartościowych oraz instrumentów finansowych niebędących papierami wartościowymi, dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym lub wprowadzonych do alternatywnego systemu obrotu, na podstawie którego Komisja Nadzoru Finansowego dokonuje wpisu do ewidencji, stanowiącego załącznik nr 2, obu będących załącznikami do rozporządzenia Ministra Finansów z 5 II 2009 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez Komisję Nadzoru Finansowego ewidencji instrumentów finansowych (Dz.U. Nr 28, poz. 175). Zob. nadto R. Adamus, *W sprawie...*, s. 18-19; tenże, *Dopuszczalność...*, s. 52.

²² Por. § 3 ust. 1 pkt 2 i 3 tego rozporządzenia, zob. także jego np. § 11 ust. 1, § 20 pkt 1 lit. c, pkt 3 lit. a, pkt 6 lit. c, pkt 7 ppkt 1 lit. a, ppkt 3 lit. a, § 22 pkt 1 lit. c, § 26 pkt 2 lit. d, § 28 lit. a, § 29 pkt 1 lit. d, pkt 3 lit. c, pkt 4 lit. e, f, pkt 6 lit. d, § 32 pkt 1 lit. c, pkt 3 lit. a, pkt 6 lit. a, § 39 lit. a, § 40 pkt 1 lit. d, pkt 3 lit. e, f, pkt 4 lit. d, § 42 pkt 1 lit. c, pkt 3 lit. a, pkt 6 lit. c, pkt 7 lit. a, § 44 pkt 1 lit. b, § 49 lit. a, § 51 pkt 1 lit. c, pkt 3 lit. a, pkt 6 lit. d, pkt 7 lit. a, § 53 pkt 1 lit. c, § 57 lit. a, § 59 pkt 3 lit. c, pkt 4 lit. c, d, pkt 5 lit. e, f, pkt 7 lit. d, § 62 pkt 1 lit. c, pkt 3 lit. a, pkt 6 lit. d, pkt 7 lit. a, § 64 pkt 1 lit. c, § 70 lit. a, § 72 pkt 3 lit. c, pkt 4 lit. c, pkt 4 lit. d, pkt 5 lit. e, f, pkt 6 lit. d, § 83 pkt 1 lit. d, pkt 2 lit. d, pkt 3 lit. c, pkt 4 lit. e, f, pkt 6 lit. d, § 86 pkt 1 lit. c, pkt 3 lit. a, pkt 6 lit. d, § 88 pkt 1 lit. c, § 95 pkt 3 lit. c, pkt 4 lit. c, pkt 4 lit. d, pkt 5 lit. e, f, pkt 6 lit. d, § 98 pkt 6 lit. d, § 106 pkt 1 lit. d, pkt 2 lit. d, pkt 3 lit. c, d, pkt 4 lit. e, f, pkt 6 lit. d, § 108 pkt 1 lit. d, pkt 5 lit. a, § 110 pkt 1 lit. b, § 116 pkt 1 lit. d, pkt 2 lit. e, f, pkt 4 lit. d, § 120 pkt 1 lit. c, § 125 pkt 2 lit. c, pkt 3 lit. d, pkt 4 lit. e, f, pkt 6 lit. d, § 129 pkt 1 lit. c, pkt 2 lit. b, § 135 pkt 1 lit. d, pkt 3 lit. d, pkt 5 lit. e, f, pkt 7 lit. d, § 137 pkt 1 lit. d, § 138 pkt 1 lit. c, pkt 2 lit. b, § 144 pkt 1 lit. e, pkt 3 lit. c, pkt 5 lit. e, f, § 148 pkt 7 lit. a, § 165 pkt 1 lit. d, § 167 pkt 1 lit. a, pkt 3 lit. d. Por. § 3 ust. 1 pkt 2 i 3 poprzedniego rozporządzenia z 21 XII 2000 r., zob. także jego np. § 12 ust. 1, § 31 pkt 1 lit. c, pkt 3 lit. a, pkt 6 lit. c, pkt 7 ppkt 1 lit. a, ppkt 3 lit. a, § 33 pkt 1 lit. c, § 39 pkt 1 lit. d, pkt 3 lit. c, pkt 4 lit. e, § 41¹ pkt 1 lit. c, pkt 3 lit. a, pkt 6 lit. a, § 41⁹ pkt 1 lit. d, pkt 3 lit. e, f, pkt 4 lit. d, § 42 pkt 1 lit. c, pkt 3 lit. a, pkt 6 lit. c, pkt 7 lit. a, § 44 pkt 1 lit. b, § 50 pkt 1 lit. c, pkt 3 lit. a, pkt 6 lit. d, pkt 7 lit. a, także uchylone już w tamtym, poprzednim rozporządzeniu § 21 pkt 1 lit. d, § 27 lit. a i § 29 pkt 1 lit. e, f. Jak wiadomo, nawet w późniejszej (Dz.U. z 2005 r., Nr 82, poz. 717) i kolejnych nowelizacjach tego ostatniego rozporządzenia nie przewidziano możliwości dokonywania wpisów skrótów firm, choć wprowadzono liczne nowe regulacje dotyczące wpisów firm (np. § 1 pkt 3, 5, 6, 11, 12, 14, 16, 18, 20 i 22); zob. także załączniki do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 21 XII 2000 r. w sprawie określenia wzorów urzędowych formularzy wniosków o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego oraz sposobu i miejsca ich udostępniania (Dz.U. Nr 118, poz. 1247 ze zm.). Podobnie wygląda to, w odniesieniu do rejestru funduszy inwestycyjnych w § 3 pkt 2, 4 i 7 rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 6 X 2004 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru funduszy inwestycyjnych, wzoru tego rejestru oraz szczegółowego trybu postępowania w sprawach o wpis do rejestru funduszy (Dz.U. Nr 226, poz. 2294); zob. także rubryki 2, 4 i 7 we „Wzorze księgi rejestrowej”, stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia. W jego § 3 pkt 2 mowa jest bowiem o nazwie takiego funduszu, a w odniesieniu do takiego funduszu powiązanego – także o nazwie funduszu podstawowego, w odniesieniu zaś do funduszy z wydzielonymi subfunduszami – także o nazwach poszczególnych subfunduszy, nie wspomina się zaś o skrótach tych nazw. Z kolei w § 3 pkt 4 mowa jest o firmie towarzystwa funduszy inwestycyjnych, a w § 3 pkt 7 o firmie lub nazwie depozytariusza, znowu w obu przypadkach bez wzmianki o skrótach tych firm lub nazw (zob. także rubryki 2, 4 i 7 we „Wzorze księgi rejestrowej”, stanowiącym załącznik do

Być może jakimś tymczasowym remedium może być tu propozycja J. Szwaji, który w sytuacji, gdy ani ustawa o KRS ani rozporządzenie doń wykonawcze „nie zawierają postanowień dotyczących wpisywania skrótów firm [...]” zauważa, iż „pozostawałoby więc skróty firm wpisywać w rubrykach przeznaczonych na wpisywanie firmy, co może w praktyce powodować niedogodności”²³.

Innym rozwiązaniem jest sugestia wynikająca z obserwacji, iż nie tylko w „obecnym stanie prawnym [...], ale także w związku z praktyką przyjętą przez sądy rejestrowe nie ma możliwości zarejestrowania skrótu firmy spółki handlowej [...]. Niekiedy wskazuje się na możliwość ujawnienia w KRS skrótu firmy razem z pełnym brzmieniem firmy. W KRS skrót miałby zostać wpisany w dziale pierwszym w rubryce pierwszej w polu trzecim rejestru przedsiębiorców, a w formularzu KRS-W1 w rubryce B1 w polu 28 [...]. Jest to jedyne rozwiązanie, które obecnie umożliwiłoby realizację dyspozycji KC co do ujawnienia skrótu firmy. Nie uwzględnia ono jednak różnicy pojęciowej między firmą a jej skrótem”²⁴.

tęgo rozporządzenia). Przedstawiane niedostatki dotyczące KRS oraz rejestru funduszy inwestycyjnych były jeszcze bardziej wyraziste, gdy porównać je z § 2 pkt 2, 3 i 15 uchylonego rozporządzenia Ministra Finansów z 18 VIII 2004 r. w sprawie zawiadomienia o emisji certyfikatów inwestycyjnych funduszu inwestycyjnego zamkniętego niepodlegających wprowadzeniu do publicznego obrotu (Dz.U. Nr 187, poz. 1935). W jego § 2 pkt 2 mowa była bowiem m. in. zarówno o skrócie nazwy funduszu inwestycyjnego emitującego certyfikaty inwestycyjne, jak i o numerze wpisu do rejestru funduszy inwestycyjnych, a z kolei w § 2 pkt 3 mowa była m. in. zarówno o skrócie firmy towarzystwa funduszy inwestycyjnych zarządzającego funduszem inwestycyjnym wymienionym w przywołanym § 2 pkt 2, jak i o numerze wpisu do KRS, choć już w § 2 pkt 15 mowa była tylko o firmie podmiotów biorących udział w oferowaniu certyfikatów inwestycyjnych, bez wzmianki o skrócie ich firmy (zob. także pkt 1 i 2 oraz por. pkt 20 „Wzoru zawiadomienia o emisji certyfikatów inwestycyjnych funduszu inwestycyjnego zamkniętego, dokonywanego w trybie i na warunkach określonych w art. 125 ust. 1 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych”, stanowiącego załącznik do tego rozporządzenia).

²³ [W:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. V, Warszawa 2004, s. 371. W innym miejscu autor ten i I. B. Mika stwierdzają, że mimo oczywistych niedostatków UoKRS oraz poprzedniego rozporządzenia doń wykonawczego, które nie wskazują rubryki, do której skrót firmy powinien być wpisany, wpis powinien być dokonany, a właściwym „miejscem pozostaje [...] rubryka przeznaczona do ujawnienia firmy” (*Oznaczenia przedsiębiorcy (prawo firmowe)* [w:] *System prawa handlowego*, t. 1 *Prawo handlowe – część ogólna*, Warszawa 2009, praca zbiorowa (red. S. Włodzka), s. 816, zob. także s. 815). Warto tu wspomnieć i o stanowisku R. Stefanickiego, popierającego dawny pogląd S. Wróblewskiego, który nie widział racji, aby uważać za niedopuszczalne wpisywanie do rejestru uproszczonej wersji firmy (*Ograniczenia i możliwości skracania firm spółek prawa handlowego*, Pr. Sp. nr 2/1999, s. 22). Zob. nadto dotyczącą ewidencji gospodarczej uwagę A. Powołowskiego, że nie ma „przeszkód formalnych, by w zgłoszeniu osoba fizyczna zawarła jeszcze inne charakteryzujące ją dane i informacje i by organ ewidencyjny uwzględnił je, dokonując wpisu, co jest w pełni zasadne wobec braku określenia w P. dz.g. treści wpisu do Ewidencji” (*Wpis do ewidencji działalności gospodarczej*, SP z. 1/2006, s. 90).

²⁴ M. Spyra [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, K. Oplustil, R. Pabis, A. Rachwał, M. Spyra, G. Suliński, M. Tofel, R. Zawłocki, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 358 (zob. także M. Spyra [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, K. Oplustil, R. Pabis, A. Rachwał, M. Spyra, G. Suliński, M. Tofel, R. Zawłocki, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 369-370). Por. M. Spyra, *Klauzule dotyczące firmy spółki oraz oznaczeń przedsiębiorstwa spółki i jego części* [w:] A. Rachwał, M. Spyra, *Umowa spółki jawnej, partnerskiej, komandytowej*, Warszawa 2009, s. 20-21, gdzie (jeszcze na gruncie także poprzedniego rozporządzenia wykonawczego do ustawy o KRS) formułował uwagi - dotyczące wpisu skrótu firmy do KRS - aktualne co do istoty do dziś, stwierdzając, że obowiązujące przepisy nie zawierają „postanowień, które pozwoliłyby wykonać ten obowiązek. Ani przepisy o treści rejestru, ani przepisy o treści formularzy nie wskazują miejsca, w którym mógłby być wpisany skrót firmy”, wspominając, że proponuje „się, aby skrót firmy – jako inna wersja firmy – podlegał ujawnieniu

Z kolei R. Pabis proponuje, iż w związku z tym, „że przepisy Krajowego Rejestru Sądowego nie przewidują rubryki dla wpisania skrótu firmy”, trzeba „przyjąć, że jedynym rozwiązaniem jest tu konieczność określenia skrótu firmy w umowie spółki, która podlega złożeniu do akt rejestrowych”²⁵.

Z tymi postulatami, w szczególnością propozycją J. Szwejla, wiązać się dotyczące innych kwestii szczegółowych refleksje W. Łukowskiego wynikające z obserwacji, że urzędowe formularze wniosków o wpis do KRS zawierając „miejsce na wpisanie w nich danych podlegających wpisowi na podstawie ustawy o KRS, nie umożliwiają [...] ujawnienia danych podlegających ujawnieniu w aktach rejestrowych”²⁶. Autor dostrzega *remedium* na ten niedostatek wskazując, że jedyną możliwością jego częściowej eliminacji „jest złożenie zawierających dane dokumentów w aktach rejestrowych”²⁷. Nie jest to jednak rozwiązanie przystające do podobnych kwestii dotyczących wpisu do KRS skrótu firmy, albowiem – inaczej niż w odniesieniu do problematyki rozważanej przez

razem z brzmieniem firmy, w więc w dziale pierwszym w rubryce pierwszej w polu trzecim rejestru przedsiębiorców, a w formularzu KRS-W1 należy go wpisać w rubryce B1 w polu 28 [...]” i opatrując to szerszym komentarzem: „Pomijając kwestie techniczne, pogładowi temu można zarzucić błędną interpretację pojęcia firmy. Skróć firmy nie jest inną wersją firmy. Przeczy temu wymóg jedności firmy [...]. Jest to oznaczenie przedsiębiorcy, które rzeczywiście pochodzi od firmy, jednakże nie jest z nią tożsame. Brak przepisów w ustawie o KRS i w rozporządzeniu o KRS, które wskazywałyby na miejsce wpisania skrótu firmy, jest ewidentną luką. Jest to błąd prawodawcy. W obecnym stanie prawnym nie można jednak przyjąć, że skróć firmy mógłby zostać ujawniony w rejestrze” (por. G. Nita-Jagielski, [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, K. Oplustil, R. Pabis, A. Rachwał, M. Spyra, G. Suliński, M. Tofel, R. Zawłocki, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 166). Nadto zob. P. Zaporowski, *Zalety i wady unormowania skracania firm w art. 43⁵ § 4 k.c.*, KPP z. 4/2006, s. 945-948; tenże, *Firma spółki jawnej* [w:] *Kodeks spółek handlowych po dziesięciu latach*, Wrocław 2013, praca zbiorowa (red. J. Frąckowiak), s. 573-574 przyp. 66.

²⁵ R. Pabis [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, K. Oplustil, R. Pabis, A. Rachwał, M. Spyra, G. Suliński, M. Tofel, R. Zawłocki, *Kodeks...*, s. 619; tenże [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, K. Oplustil, R. Pabis, A. Rachwał, M. Spyra, G. Suliński, M. Tofel, R. Zawłocki, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 633. Por. tenże, *Spółka z o.o. Komentarz*, Warszawa 2006, s. 83. Zob. także M. Spyra [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, K. Oplustil, R. Pabis, A. Rachwał, M. Spyra, G. Suliński, M. Tofel, R. Zawłocki, *Kodeks...*, Warszawa 2012, s. 369. Przytoczoną wyżej wypowiedź R. Pabisa, nie całkiem wiernie i w postaci opublikowanej we wskazanym wyżej jego komentarzu z 2006 r. do przepisów o spółce z o.o., jako wypowiedź R. Potrzeszcza, przytacza A. Gierat, *Problem dopuszczalności skracania firm spółek kapitałowych* [w:] *Instytucje prawa handlowego w przyszłym kodeksie cywilnym*, Warszawa 2012, praca zbiorowa (red. T. Mróz, M. Stec), s. 657-658. Podnosząc brak wskazania w przepisach „w jaki sposób dokonać należy ujawnienia w rejestrze przedsiębiorców KRS skrótu firmy osoby prawnej będącej przedsiębiorcą, czego wymaga norma art. 43⁵ § 4 zdanie drugie w zw. z art. 43² § 2 k.c.” A. Gierat ma rację, gdy zauważa, że okoliczność „ta zapewne nie ułatwia także spółkom kapitałowym posługiwania się skrótem firmy, gdyż legalność takiego ich zachowania, z mocy bezpośredniego zastosowania wyżej powołanych przepisów kodeksu cywilnego, warunkowana jest ujawnieniem skrótu firmy w rejestrze przedsiębiorców KRS. Niewątpliwie w postępowaniu rejestrowym sytuacja prawna spółek kapitałowych zamierzających posługiwać się skrótem firmy byłaby prostsza, gdyby przepisy o prowadzeniu rejestru przedsiębiorców KRS wprost rozstrzygały o możliwości ujawnienia skrótu ich firmy w określonym dziale, rubryce i polu tego rejestru. Niejasna sytuacja prawna co do dopuszczalności posługiwania się przez spółki kapitałowe skrótem firmy, połączona z uregulowaniem w przepisach o prowadzeniu rejestru przedsiębiorców KRS jedynie ujawniania firmy tych spółek, *in concreto* może skutkować zaistnieniem prawomocnej odmowy ujawnienia w tym rejestrze skrótu firmy takiej spółki, co pozbawia tę spółkę możliwości posługiwania się instytucją, o której stanowi art. 43⁵ § 4 k.c.” (*op.cit.*, s. 658-659).

²⁶ *Pojęcie zgłoszenia sądowi rejestrowemu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością* [w:] *Nowe prawo spółek. Wybrane aspekty prawne*, Bydgoszcz-Poznań 2003, praca zbiorowa (red. J. Kufel), s. 206.

²⁷ *Pojęcie...*, s. 207.

W. Łukowskiego – nawet urzędowe formularze nie przewidują stosownej rubryki dla takiego skrótu.

Problematyką prawa firmowego w Polsce, w tym zagadnienia rejestracji skrótu firmy, zajmuję się od około dziesięciu lat, byłem więc bliski niebezpiecznego przeświadczenia, że wszystkie aspekty tego dotyczące są mi znane. Dopiero niedawno zwróciłem jednak uwagę na doniosłość stwierdzenia zawartego w zdaniu, które wyszło spod pióra E. Gniewka. Najpierw zauważył on to, co oczywiste, że ustawodawca „zezwała osobom prawnym na posługiwanie się skrótem firmy (art. 43⁵ § 4 zd. 1 KC)”, żeby zaraz potem dodać, że warunkiem tego „jest zarejestrowanie skrótu firmy w rejestrze przedsiębiorców (art. 43⁵ § 4 zd. 2 KC)”²⁸. Można oczywiście polemizować z przeświadczeniem, że warunkiem posługiwania się skrótem firmy jest jego zarejestrowanie, ale ta refleksja E. Gniewka usprawiedliwia paradoksalną obserwację, iż *lege artis* żadnym skrótem firmy, którego dopuszczalność przewidziana jest w art. 43⁵ § 4 zd. 1 k.c., przedsiębiorca nie może się posługiwać, jeśli nie jest on ujawniony w rejestrze. A że żaden taki skrót nie jest ujawniony *expressis verbis* we właściwym rejestrze, co najwyżej pośrednio, z tego wynikałoby, że przynajmniej część przedsiębiorców posługuje się skrótami firm sprzecznie z prawem²⁹. To znacząca, tylko na pozór teoretyczna konstatacja, ukazuje ona bowiem praktyczną bezwartościowość naganego jednak braku stosownego postanowienia o rejestrowaniu skrótu firmy w UoKRS, w rozporządzeniu doń wykonawczym oraz w UoSDG.

Nie tylko i nie przede wszystkim dlatego najprościej i najlepiej byłoby, gdyby także w UoKRS oraz UoSDG znalazły się wreszcie podstawy do dokonywania wpisków przyjętego przez przedsiębiorcę skrótu firmy, będąca prawnorejestrową aplikacją nakazu wynikającego z art. 43² § 2 k.c. w związku z art. 43⁵ § 4 zd. 2 k.c., jak również, będące pokłosiem takiej koniecznej nowelizacji stosowne uregulowanie w rozporządzeniu wykonawczym do UoKRS. I choć w części powtórzę się, to i tutaj zauważę, że nie sposób udzielić jasnej odpowiedzi, dlaczego tak się jeszcze nie stało:

²⁸ [W:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2013, praca zbiorowa (red. E. Gniewek, P. Machnikowski), s. 106-107. Por. np. R. Adamus, *W sprawie...*, s. 13.

²⁹ Por. obserwację A. Gierata, że niejasna „sytuacja prawna co do dopuszczalności posługiwania się przez spółki kapitałowe skrótem firmy, połączona z uregulowaniem w przepisach o prowadzeniu rejestru przedsiębiorców KRS jedynie ujawniania firmy tych spółek, *in concreto* może skutkować zaistnieniem prawomocnej odmowy ujawnienia w tym rejestrze skrótu firmy takiej spółki, co pozbawi tę spółkę możliwości posługiwania się instytucją, o której stanowi art. 43⁵ § 4 k.c.” (*Problem dopuszczalności skracania firm spółek kapitałowych* [w:] *Instytucje prawa handlowego w przyszłym kodeksie cywilny*, Warszawa 2012, praca zbiorowa (red. T. Mróz, M. Stec), s. 658-659). Por. obserwację A. Szumańskiego, co do której nie można mieć pewności, czy ma charakter ogólny, o istniejącej „w wybranych sądach rejestrowych [...]” praktyce „zakazu dopuszczalności używania skrótu brzmienia firmy spółki handlowej” ([w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych*, t. I *Przepisy ogólne. Spółki osobowe. Komentarz do artykułów 1-150*, Warszawa 2012, s. 989). Zob. też np. wyr. SA w Katowicach z 28 II 2005 r., I ACa 1554/04 (*Firma na wekslu*, <http://mojafirma.infor.pl/poradniki/251,1359,Wyroki-SA.html>; por. <http://prawo.prawnik.pl/katalogi/orzeczenia/tresc,031204,or,OSA.2005.001.005010609,Wyrok-SA-w-Katowicach-z-dnia-28-lutego-2005-r-sygn-I-ACa-155404.html?str=2&sort=dw&pozycja=3>).

czy jest to jakże wymowne przeoczenie czy – w co trudno uwierzyć – niechęć do poniesienia konsekwencji natury organizacyjnej?³⁰

Dodać należy, że także w art. 67 projektu księgi pierwszej kodeksu cywilnego widoczne jest uwzględnienie sugestii formułowanych w piśmiennictwie, przepis ten bowiem zamierza wprowadzić zasadę, że firmę „i skrót firmy oraz ich zmiany ujawnia się w rejestrze przedsiębiorców”, gdy dotąd brak jest podstawy obowiązku ujawniania w stosownych rejestrach zmian skrótu firmy, choć jest taka podstawa dotycząca zmiany samej firmy (zob. art. 43⁵ § 4 zd. 2 i art. 43⁷ zd. 1 k.c.; nadto zob. art. 43² § 2 k.c.)³¹.

³⁰ „Omawiając zagadnienie skracania firmy [...]” J. Szwaja pisał: „trudno nie wyrazić zdziwienia, że ani ustawodawca, ani Ministerstwo Sprawiedliwości nie zatroszczyli się o wydanie szczegółowych przepisów, niezbędnych dla ujawnienia w należyty sposób firmy [...]. Natomiast o praktycznie ważne kwestie warunkujące możliwość posługiwania się skrótem firmy, a w szczególności procedurę jego rejestracji, już się nie zatroszczono. W art. 43⁵ § 4 zd. 2 KC ograniczono się do nakazania odpowiedniego stosowania art. 43² § 2 KC, przewidującego, że firmę ujawnia się we właściwym rejestrze. Tymczasem brak szczegółowych przepisów, gdzie i w jaki sposób ujawniać w KRS skrót lub skróty firm przedsiębiorców, w szczególności spółki jawnej. Trzeba przy tym mieć na uwadze, iż przepisy normujące organizację i procedurę wpisów w rejestrze przedsiębiorców, zamieszczone w kilku aktach normatywnych [...] są bardzo rozbudowane i szczegółowe, ale nie zawierają żadnych postanowień o skrócie firmy. Nie dziwiło to w 2000 r., ponieważ wówczas nie istniał jeszcze art. 43⁵ § 4 KC, zezwalający przedsiębiorcom na posługiwanie się skrótem ich firmy [...]”. Ale po dokonaniu reformy prawa firmowego „KrRejSU została znowelizowana bodaj 20 razy, ostatnio w 2012 r. Przez ten okres kilku ministrów, nie wspominając o zastępie wiceministrów i dyrektorów departamentu ustawodawczego, nie zauważyło potrzeby wydania szczegółowych przepisów zapewniających przedsiębiorcom korzystanie z przysługującego im uprawnienia do posługiwania się skrótem firmy, a sądom rejestrowym dostarczanie instrumentu pozwalającego na poprawne i sprawne załatwianie wniosków o wpis skrótu (skrótów) firmy do rejestru przedsiębiorców. Trudno uznać, że wystarczy w tych kwestiach sam art. 43⁵ § 4 KC” ([w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych*, t. IV..., s. 420-421, nadto zob. s. 419 i 422). Zob. tak samo, jak w cytowanym tekście J. Szwaja [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych*, t. I *Przepisy ogólne. Spółki osobowe. Komentarz do artykułów 1-150*, Warszawa 2012, s. 420 i 421. Warto wspomnieć tu o informacji R. Adamusa, iż zdarza się nawet, „że sądy rejestrowe odmawiają rejestracji umów spółek z o.o. i statutów spółek akcyjnych w takim zakresie, w jakim owe akty ustrojowe wprowadzają skróty korpusu firmy spółki kapitałowej” (*Dopuszczalność...*, s. 48; tenże, *W sprawie...*, s. 9).

³¹ W uzasadnieniu tego przepisu stwierdzono tylko, że projektowany „art. 67 stanowi odpowiednik art. 43² § 2 k.c.” (Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego działająca przy Ministrze Sprawiedliwości, *Księga pierwsza kodeksu cywilnego. Projekt z uzasadnieniem*, Warszawa 2009, s. 76), choć jest on również odpowiednikiem unormowań zawartych w art. 43⁵ § 4 zd. 2 i art. 43⁷ zd. 1 k.c., ponadto zawiera nakaz ujawniania w rejestrze zmian skrótu firmy, czego w obecnym prawie firmowym nie przewiduje żaden przepis. Z innego powodu krytykuje projektowany przepis M. Stanik, *Zasada wyłączności firmy w projekcie nowego kodeksu cywilnego* [w:] *Instytucje prawa handlowego w przyszłym kodeksie cywilnym*, Warszawa 2012, praca zbiorowa (red. T. Mróz, M. Stec), s. 263-265, zob. także s. 259.

